

จดหมายของนายเข้ม เย็นยิ่ง
เรียน นายทำนุ เกียรติกิจอง
ผู้ใหญ่วัยบ้านไทยเจริญ

พิมพ์ครั้งแรก ใน เศรษฐศาสตร์สาร ฉบับชาวบ้าน
ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๕

กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕

เรียน พี่ทำนุ ที่รักใคร่ นับถือเป็นส่วนตัว

สักสองปีเศษก่อนที่ผมจะได้จากหมู่บ้านไทยเจริญที่รักของเรา มาอยู่ห่างไกล พี่ทำนุในฐานะผู้ใหญ่บ้าน ได้จัดการสองอย่างที่ผมและใคร ๆ เห็นว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับหมู่บ้านเรา โดยเฉพาะสำหรับอนาคตของชาวไทยเจริญ คือได้จัดให้มีกตিকাหมู่บ้านเป็นข้อบังคับสูงสุด แสดงว่าต่อไปนี้ ชาวบ้านไทยเจริญจะสามารถยึดกตিকাเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งดีกว่า และทำให้เจริญกว่าที่จะปกครองกันตามอำเภอใจของคนไม่ก็คน กับเปิดช่องให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองหมู่บ้านได้โดยสันติวิธีนั้นอย่างหนึ่ง กับอีกอย่างหนึ่งพี่ทำนุได้อำนวยให้ชาวบ้านเลือกกันขึ้นมาเป็นปากเป็นเสียงแทนกัน ผู้ได้รับเลือกก็รวมกันเป็นสมัชชาหมู่บ้าน โดยถือหลักประชาธิปไตย คือธรรมเป็นอำนาจ ไม่ใช่อำนาจเป็นธรรม และธรรมเกิดจากประชาชน รวมความว่าอำนาจสูงสุดมาจากธรรมของประชาชนในหมู่บ้านไทยเจริญทั้งหมด

เมื่อกติกาหมู่บ้านถือกำเนิดมาแล้วก็ดี และเมื่อได้มีสมาชิกหมู่บ้านขึ้นแล้วก็ดี ผมเองก็ไม่แน่ใจนักว่ากติกาทุกข้อถูกใจผมและไม่แน่ใจว่าสมาชิกของสมาชิกทุกคนเป็นคนดี แต่ผมก็ยังนิยมยินดีในท่านผู้ใหญ่บ้านท่าน เกียรติกิ่งทอง ที่ได้อุทิศเวลาสร้างสรรคดีให้มีกติกา ดีกว่าไม่มี และให้มีสมาชิกดีกว่าไม่มี

บัดนี้ อนิจจา ผมจากหมู่บ้านไทยเจริญมาอยู่ไกลไม่ได้นาน ได้ทราบข่าวว่า พี่ท่านเปลี่ยนใจโดยกะทันหัน ร่วมกับคณะของพี่ท่านบางคนประกาศเลิกเลิกมกติกาหมู่บ้านและเลิกสมาชิกเสียโดยสิ้นเชิง หวนกลับไปใช้วิธีปกครองหมู่บ้านตามอำเภอใจของผู้ใหญ่บ้านกับคณะ ซึ่งในกรณีนี้ก็ยังคงเป็นพี่ท่าน กับรองผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านชุดเดิมนั่นเอง เพียงแต่น้อยคนลง

เหตุผลต่างๆ ที่พี่ท่านกับคณะแถลงให้ทราบว่าเป็นอนุสนธิแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ผมได้พิจารณาใคร่ครวญและทบทวนโดยละเอียดแล้ว กับได้ใช้เวลาพิจารณาด้วยว่า เมื่อได้เลิกกติกาหมู่บ้านแล้ว ข้อต่างๆ ที่ร้ายอยู่นั้น จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้กลับกลายเป็นดีไปได้หรือไม่ ก็ยังไม่เห็นมีท่าทีว่าจะบันดาลให้กลับกลายเป็นดีอย่างที่อ้าง บางเรื่องกลับร้ายมากขึ้นด้วยซ้ำ เช่นเรื่องความไม่สงบตามชายหมู่บ้านของเรา เป็นต้น ผมสังเกตเรื่องจากที่ห่างไกลแล้วก็ยังไม่พอใจ ยังไม่แน่ใจ เมื่อมีโอกาส ผมก็เดินทางมาแวะที่บ้านไทยเจริญสองครั้ง เพื่อดูด้วยตา และฟังด้วยหู ผลลัพธ์ก็ยืนยันตามความเห็นเดิมนั่นเอง เพราะปัญหาความสงบเรียบร้อยก็ดี ภัยจากภายนอกหมู่บ้านก็ดี ปัญหาเศรษฐกิจก็ดี ปัญหาสังคมก็ดี ปัญหาเยาวชนก็ดี ปัญหาเหล่านี้ น่าจะแก้ไขได้ทั้งสิ้น ถ้าได้ทำกันจริงจัง โดยไม่ต้องเลิกกติกาหมู่บ้าน ถ้าจำเป็นจริง ๆ จะยุบสมาชิกเสียให้เลิกกันมาใหม่ก็

ทำได้ ข้อสำคัญที่สุดก็คือ การจำกัดสิทธิของมนุษย์ การห้ามชาวบ้านไทยเจริญมิให้ใช้สมองคิด ปากพูด มือเขียนโดยเสรี และมีให้ประชุมปรึกษาเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับการปกครองหมู่บ้านที่รักของเราทุกคนโดยเสรีนั้น กลับเป็นการตัดหนทางมิให้หมู่บ้านไทยเจริญได้รับประโยชน์จากสมองอันประเสริฐของชาวบ้าน ทั้งในฐานะปัจเจกชน และในฐานะส่วนรวมด้วย

พีทำนุอาจจะแย้งผมได้ว่า เท่าที่มีการเปลี่ยนแปลงมา ก็เห็นแต่เจ้าหน้าที่หมู่บ้านและประชาชนชาวบ้านอนุโมทนาสาธุกันโดยทั่วไป จะมีเสียงคัดค้านบ้างก็เพียงคนโง่ๆไม่กี่คน ผมขอเรียนด้วยความเคารพว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนั้น เขาได้ประโยชน์จากการเลิกสมัชชา ไม่ต้องยุ่งหัวใจกับสมาชิกสมัชชาพูดกันง่าย ๆ คือไม่มีใครขัดคอ ส่วนชาวบ้านนั้น พีทำนุก็ทราบดีว่า ชาวบ้านไทยเจริญส่วนใหญ่ถือคณาธิปไตยที่รัดกุมดีเยี่ยมดี ผมขอยืนยันว่าผมเองก็เคยเป็นหัวหน้างานมาแล้ว จะทำถูกทำผิด หากคนแย้งหากคนโต้เถียงได้ยาก เพราะเขารู้จักรักษาตัวรอดเป็นยอดดีทั้งนั้น ส่วนที่ว่ามีเสียงคัดค้านแต่เพียงน้อยนั้นก็จริงแต่จริงเพราะเหตุว่ายามพุกอาวุธของพีทำนุและคณะคอยปรามอยู่ตั้งแต่ต้นมือแล้ว โดยใช้ความเกรงกลัวเป็นเครื่องบันดาลให้มีเสียงคัดค้านอ่อนลง ถ้าอยากทราบชัดว่าชาวบ้านมีความจริงใจอย่างไร ก็ลองเลิกวิธีขู่เข็ญทำให้หวาดกลัวเสียเป็นไร

อย่างไรก็ตาม ที่ผมบันทึกนี้มา ก็ทำได้ประสงค์ที่จะกล่าวแย้งพีทำนุเป็นสำคัญไม่ ผมใคร่จะเรียนเสนอข้อที่พีทำนุกับผมเห็นพ้องต้องกันเป็นจุดเริ่มต้น นั่นคือ เราจะพัฒนาบ้านไทยเจริญให้เจริญยิ่งๆ ขึ้นไป

การพัฒนาอันนี้ต้องพัฒนาให้สมบูรณ์ทุกด้าน จึงจะเกิด

ประโยชน์จริงจัง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความสงบ
เรียบร้อย ด้านศีลธรรม ด้านวัฒนธรรม ด้านปัญญาและการ
ศึกษา และด้านการปกครอง เป็นอาทิ

ในด้านการปกครอง ตั้งแต่ผมรู้จักพี่ทำนุจนรักใคร่นับถือ
เป็นส่วนตัวมาก็กว่ายี่สิบปี ผมได้ยินอยู่เสมอว่าพี่ทำนุ (และคณะ)
นิยมเสรีประชาธรรม (ฝ่ายแดงจำกัดเสรีประชาธรรม เราเคย
อ้างอยู่เสมอ ซึ่งก็เป็นความจริง) จึงได้อุตส่าห์ใช้เวลา ความพินิจ
พิจารณา สมอง และเงินทองของหมู่บ้านร่วมสิบปี ทำกติกาของ
หมู่บ้านขึ้นมา ที่พี่ทำนุ (และคณะ) นิยมหลักเสรีประชาธรรมนั้น
ผมก็นิยมด้วยอย่างจริงใจ ทุกวันนี้ ในหมู่บ้านที่เจริญทั้งหลาย
เขามักจะสนใจกับสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ซึ่งหากเป็นพิษ ก็จะเป็น
ภัยแก่มนุษยชาติอย่างใหญ่หลวง เขาเกรงผลร้ายของวิทยา-
ศาสตร์ เมื่อเรานำไปใช้ในทางที่ผิด เช่น กลิ่นไอน้ำมันรถยนต์
ควันดำจากโรงงาน การใช้สารเคมีในทางที่เป็นพิษแก่กลุ่มน้ำและ
ดินป่าฟ้าเขา เป็นต้น สำหรับหมู่บ้านไทยเจริญของเราก็มีสิ่งแวด
ล้อมที่เป็นพิษอยู่เป็นอันมาก แต่ผมว่าอะไรก็ไม่ร้ายเท่าพิษของ
ความเกรงกลัวซึ่งเกิดจากการใช้อำนาจขู่เข็ญ และการใช้อำนาจ
โดยผลาร (แม้ว่าจะใช้ในทางที่ถูก) เพราะความเกรงกลัวย่อมมี
ผลสะท้อนเป็นพิษแก่ปัญญา เมื่อปัญญาเป็นพิษแล้ว ในบางกรณี
ก็กลายเป็นอัมพาตใช้อะไรไม่ได้ บางกรณียิ่งร้ายไปกว่านั้น
ปัญญาเกิดผิดสำแดง อัดอั้นหนัก ๆ เข้าเกิดระเบิดขึ้น อย่างที่
เกิดมีมาแล้วในหมู่บ้านอื่น ๆ หลายแห่ง ทุกวันนี้ อ่านหนังสือ
พิมพ์แต่ละวันก็พบโดยทั่วไป

ภัยจากภายนอกหมู่บ้านไทยเจริญนั้น ผมเห็นด้วยกับพี่ทำนุ
ว่าต้องขจัดให้สิ้นไป แต่ถ้าหมู่บ้านของเรามีแต่การใช้อำนาจ

ไม่ใช่สมองไปในทางที่ควรเช่นที่บรรพบุรุษไทยเราเคยใช้มาจนสามารถรักษาเอกราชได้มาช้านาน เมื่ออำนาจทำให้กลัวทางชีววิทยาท่านว่าไว้ว่า เส้นประสาทบังคับให้หลับตาเสีย และเวลาหลับตานั้นแหละ เป็นเวลาแห่งความหายนะ ประโยชน์ของเราจะถือโอกาส เราหลับตาเมื่อใด เราได้เปรียบเมื่อนั้น

อีกประการหนึ่ง ที่ผมเห็นว่าสำคัญมาก คือพีพีทำนุก็หกสิบเศษ ผมก็ใกล้จะหกสิบเข้าไปทุกที ต่างก็จะลาโลกกันไปไม่ช้า ผมก็มีความทะเยอทะยานเช่นเดียวกับพีพีทำนุ ที่จะทั้งโลกและหมู่บ้านไทยเจริญไว้ให้ลูกหลาน เป็นโลกและหมู่บ้านที่น่าอยู่ มีความสงบสุข เป็นไทยสมชื่อ และเจริญสมหวัง ปัจจัยสำคัญของความเป็นไทยและความเจริญ คือ ความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรในหมู่บ้านของเราโดยสันติวิธี และเป็นไปตามกติกากฎ ถ้าเราทำได้เพียงเท่านี้ แม้จะไม่สามารถทำอย่างอื่นได้มากนัก ผมว่าพีพีทำนุจะมีบุญคุณแก่เยาวชนของเราอย่างเหลือหลาย

บางคนอาจจะตั้งปัญหาว่า เยาวชนทุกวันนี้ควรหรือที่จะส่งเสริมให้มีสิทธิและเสรีภาพตามกติกากฎหมู่บ้าน น่าสนับสนุนละหรือ ทุกวันนี้ ความประพฤติของเยาวชนมักจะเลวทรามน่าหมั่นไส้ ผมเองก็หมั่นไส้อยู่หลายครั้งหลายหน แต่พีพีทำนุเองก็มอบหมายให้ผมเกลือกกลั้วมากับเยาวชนเป็นเวลาหลายปี เมื่อผมพิจารณาด้วยความเที่ยงธรรมแล้ว ผมกลับรู้สึกภาคภูมิใจในเยาวชนของหมู่บ้านไทยเจริญเรา แทนที่จะรู้สึกหมั่นไส้ เขาสงบเสียงยิ้มเจียมตัว และเคารวักเรามากกว่า และผิดกับที่เห็นมาในหมู่บ้านอื่น ๆ ผมเห็นใจเยาวชนที่เขาได้รับการสั่งสอนจากพวกเราให้รักหลักประชาธรรม (ซึ่งก็ถูกต้อง) ให้รักและนิยมเสรีภาพในการคิด การพูด การเขียน และการสมาคม (ซึ่งก็

ถูกต้องปรากฏในกตึกาหมู่บ้านตลอดมาทุกกตึกา) และเขานำเอา คำสั่งสอนของพวกเรานั้นเอง ไปประทับใจหัวใจของเขา พอหมู่บ้าน มีกตึกาขึ้น เขาก็ดีใจ เพราะเป็นไปตามความคาดหวังของเขา ซึ่งตรงกับคำสั่งสอนของพวกเรา แต่กตึกามีชีวิตอยู่ไม่นาน ก็ถูก ปลิดไปโดยฉับพลัน และไม่มีอะไรให้ความหวังได้แน่นอนว่าจะ คืบคลานกลับมากำหนดเมื่อใด ใครเล่าจะไม่เสียดาย ใครเล่าจะ ไม่ผิดหวัง เพราะเขาคาดหวังว่าจะได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ความเจริญให้แก่ไทยเจริญตามกตึกาของหมู่บ้าน แต่กระนั้น ก็ตาม เยาวชนของเราก็ยังตั้งอยู่ในความสงบ พยายามข่มความ กลัวบ้างเมื่อพูดจาขอร้องแก่พวกเรา เพราะเขายังเชื่อในเจตนา อันดีของคนปุ่นเรา อย่างนี้จะไม่เอ็นดูจะไม่เมตตากรุณา และ ภาควุมิใจในเยาวชนของเราได้อย่างไร ?

ด้วยเหตุผลนานาประการที่ผมได้เรียนมาข้างต้น และด้วย ความรักใคร่เคารพในพีทำนุ ผมจึงขอเรียนวิงวอน ให้ได้โปรด เร่งให้มิกตึกาหมู่บ้านขึ้นเถิดโดยเร็วที่สุด ในกลางปี ๒๕๑๕ หรืออย่างช้าก็อย่าให้ข้ามปีไป โปรดอำนวยให้ชาวบ้านไทยเจริญ มีสิทธิเสรีภาพตามหลักประชาธรรม สามารถเลือกตั้งสมัชชา ขึ้นโดยเร็วอย่างที่พีทำนุได้ทำมาแล้ว ก็จะเป็นบุญคุณแก่ชาวบ้าน ไทยเจริญอย่างเหลือคณนาทั้งในปัจจุบันและอนาคตกาล

ด้วยความเคารพนับถือ
เข้ม เย็นยิ่ง